

Sociology of Education

Identifying Cultural and Social Dimensions of Education Management Information Systems in the Form of a Conceptual Framework

Maryam Hazaveh¹ , Mohammad Naghi Imani^{2*} , Asghar Sharifi³

1. PhD student in educational management, Department of Educational Sciences, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.
2. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** imani1348mn@gmail.com

Research Paper

Abstract

Receive: 2022/09/16
Accept: 2022/12/03
Published: 2023/02/20

Keywords:

Cultural, Social, Information Systems, Education Management.

Article Cite:

Hazaveh M, Imani M N, Sharifi A. (2022). Identifying Cultural and Social Dimensions of Education Management Information Systems in the Form of a Conceptual Framework, **Sociology of Education**. 8(2): 275-284.

Purpose: Today's organizations according to education management information systems can improve their position among other organizations and gain a competitive advantage. As a result, the aim of this study was to identifying the cultural and social dimensions of education management information systems in the form of a conceptual framework.

Methodology: The present study in terms of purpose was practical and in terms of implementation method was qualitative from type of phenomenological. The statistical population of this research was policy makers and educational planners, education managers and faculty members of expert in the field of education, which according to the principle of theoretical saturation number of 21 people were selected by purposive sampling method. The research tool was a semi-structured interview, which its validity was confirmed by the opinion of experts and its reliability was obtained by the method of coefficient of agreement between coders 0.76 and the interviews ended when the interviewees had no other information about the subject. The data obtained from the interviews were analyzed by thematic analysis method in MAXQDA software.

Findings: The findings showed that education management information systems had 11 sub themes in 2 main themes; So that the themes were included internal efficiency (including seven components of human resources, students, curriculum, training and educational facilities and spaces, budget and credits, management and training, educational and research programs and activities) and external efficiency (with four components of religious and moral goals, scientific and educational goals, cultural and artistic goals and human development goals and women's participation). Also, cultural and social dimensions of education management information systems had 27 sub themes in 6 main themes of cultural, social, structural, technical, physical and organizational. It should be noted that the pattern of themes of education management information systems and cultural and social dimensions of education management information systems were drawn.

Conclusion: Considering the identification of the main and sub themes for the dimensions of education management information systems, planning to improve education management information systems is necessary to achieve a competitive advantage.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

شناسایی ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش در قالب یک چارچوب مفهومی

مریم هزاوه¹، محمدنقی ایمانی^{2*}، اصغر شریفی³

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۲. دانشیار، گروه علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۳. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

✦ ایمیل نویسنده مسئول: imani1348mn@gmail.com

چکیده

مقاله تحقیقاتی

1401/06/25

دریافت:

1401/09/12

پذیرش

1401/12/01

انتشار:

هدف: سازمان‌های امروزی با توجه به سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش می‌توانند جایگاه خود را در میان سایر سازمان‌ها بهبود بخشند و مزیت رقابتی کسب نمایند. در نتیجه، هدف این مطالعه شناسایی ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش در قالب یک چارچوب مفهومی بود.

روش‌شناسی: مطالعه حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا کیفی از نوع پدیدارشناسی بود. جامعه آماری این پژوهش سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، مدیران آموزش و پرورش و اعضای هیات‌علمی خبره در حوزه آموزش و پرورش بودند که طبق اصل اشباع نظری 21 نفر با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که روایی آن با نظر خبرگان تایید و پایایی آن با روش ضریب توافق بین کدگذارها 0/76 به‌دست آمد و مصاحبه‌ها زمانی به اتمام می‌رسید که مصاحبه‌شوندگان اطلاعات دیگری درباره موضوع نداشتند. داده‌های حاصل از اجرای مصاحبه با روش تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش 11 مضمون فرعی در 2 مضمون اصلی داشت؛ به‌طوری که مضامین شامل کارایی درونی (شامل هفت مولفه منابع انسانی، دانش‌آموزان، برنامه‌دستی، امکانات و فضاهای آموزشی و پرورشی، بودجه و اعتبارات، مدیریت و برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی، پرورشی و پژوهشی) و کارایی بیرونی (با چهار مولفه اهداف اعتقادی و اخلاقی، اهداف علمی و آموزشی، اهداف فرهنگی و هنری و اهداف توسعه انسانی و مشارکت زنان) بودند. همچنین، ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش دارای 27 مضمون فرعی در 6 مضمون اصلی فرهنگی، اجتماعی، ساختاری، فنی، کالبدی و سازمانی بود. لازم به ذکر است که الگوی مضامین سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش و ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش ترسیم شد.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به شناسایی مضامین اصلی و فرعی برای ابعاد سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش، برنامه‌ریزی برای بهبود سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش جهت دستیابی به مزیت رقابتی ضروری است.

استناد مقاله:

هزاوه م، ایمانی م ن، شریفی ا. (1401). شناسایی ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش در قالب یک چارچوب مفهومی، **جامعه‌شناسی آموزش و پرورش**. 8(2): 275-284.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dori.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

توسعه پرشتاب و شدید اطلاعات که سال‌ها پیش آغاز و همچنان ادامه دارد منجر به کاربرد وسیع آن در ابعاد گوناگون جامعه شد و از این رو فناوری اطلاعات به‌عنوان عامل پر قدرت تغییرهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی محسوب می‌شود و شرایط سازمان‌ها را پیچیده و چالش‌انگیز کرد (Vairetti, Gonzalez-Ramirez, Maldonado, Alvarez & Vob, 2019). با توجه به پیچیده‌شدن شرایط سازمان‌های امروزی، اثربخشی آموزش سازمانی در حل مشکلات، ایجاد و ارتقای مزیت رقابتی زمانی مشروعیت می‌یابد که کارکنان سازمان در رده‌های مختلف، فعالیت‌ها و وظایف خود را به خوبی انجام دهند که یکی از فناوری‌های مهم در این عرصه سیستم‌های اطلاعات می‌باشد (Mohammadi & Haghani, 2018). در عصر حاضر استفاده از سیستم‌های اطلاعات و پایگاه‌های داده‌ای متنوع در بیشتر کشورهای دنیا در دسترس است که با قابلیت مدیریت و بازیابی داده‌ها به افراد جهت تصمیم‌گیری کمک می‌کند (Sang, Yang, Chen, Xu, Guo & Yuan, 2019). سیستم‌های اطلاعات، سیستم‌هایی هستند که امکان مدیریت اطلاعات را برای برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌های فراهم می‌نمایند و هدف نهایی آنها گردآوری، پالایش، تجزیه و تحلیل، پردازش، فشرده‌سازی، خلاصه‌کردن و انتقال اطلاعات گذشته و حال سازمان است که برای مدیران و مسئولان سازمانی در دسترس باشد (Sebetci, 2018). جهت افزایش کارایی، اثربخشی، کیفیت خدمات‌رسانی، رضایتمندی و مزیت رقابتی می‌توان از سیستم‌های اطلاعات استفاده کرد که برای این منظور نیاز به یک سیستم اطلاعاتی جامع و یکپارچه است که برای ذخیره، تغییر و بازیابی اطلاعات از جنبه‌های مختلف ضروری می‌باشد (Schopf, Azeroual & De Castro, 2022). سیستم اطلاعات نه تنها باید یکپارچه باشد، بلکه باید بتواند اطلاعات دقیق را به‌طور کامل و با یک روش مقرون به صرفه به کل سازمان ارائه دهد تا راه را برای تصمیم‌گیری سریع و دقیق و کاهش هزینه هموار سازد (Saing, Djainal & Deni, 2021). سیستم‌های اطلاعات برای تسریع در عملیات اداری و عرضه سریع محصولات و خدمات سازمانی سبب‌شده که کشورهای توسعه‌یافته بهره‌گیری از این سیستم‌ها را در دستور کار خود قرار دهند (Li, Huang, Liu, Xie & Zhang, 2020).

کیفیت برتر کالاها و خدمات نتیجه فرآیند مطلوب آموزش و یادگیری است. بنابراین، توجه به کیفیت و ارتقای مستمر آن از طریق یادگیری سازمانی و دستیابی به رشد و تعالی سازمانی از اهمیت ویژه برخوردار است و یکی از واژه‌های جدید در زمینه آموزش، مدیریت آموزش می‌باشد که پژوهش‌های کمی درباره آن انجام شده است (Eskandari, Behrangi, Arasteh & Zeinabadi, 2022). برای داشتن کارکنانی با کارایی لازم در جامعه اطلاعات‌محور باید رویکرد جدید نسبت به آموزش و یادگیری به‌طور عامل و مدیریت آموزش به‌طور خاص داشت که برای پیاده‌سازی آن نیاز به تکنولوژی و سیستم‌های اطلاعات و استفاده از ابزارهای مرتبط با آن است (Sounthornwiboon, Srichaisawat & Sriprasertpap, 2015). مدیریت آموزش با گام‌های خود در فرآیند یادگیری با استفاده از مشارکت افراد زمینه‌ای راهبردی و عملی برای پیاده‌سازی یافته‌های تحقیق‌های علمی و نظری در آموزش فراهم آورده است که با کاربرد آن می‌توان اهداف و اصول آموزشی و پرورشی را پیاده‌سازی نمود (Khashi Jamalzehi, 2021). سیستم اطلاعات مدیریت آموزش برای اثربخشی آموزشی، تشخیص نقاط قوت و ضعف و تقویت منابع در تشخیص توانایی لازم برای برنامه‌ریزی راهبردی در سازمان حائز اهمیت می‌باشد (Chen & Cui, 2022). با توجه به پیچیدگی محیط‌های سازمانی نیاز به اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی افزایش یافته و برای این منظور سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش عامل مهم و حیاتی محسوب می‌شود. زیرا این سیستم با هماهنگی و کاربست منابع مختلف، اطلاعات را جهت استفاده سازمان برای تصمیم‌گیری صحیح جمع‌آوری و پردازش می‌کند (Polenghi, Acerbi, Roda, Macchi & Taisch, 2021). سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش که به سیستم پردازش اطلاعات برای مدیریت منابع و خدمات آموزشی اشاره دارد، یکی از انواع سیستم‌های اطلاعاتی است که هدف آن جمع‌آوری، پردازش، تجزیه و تحلیل، انتشار، توزیع و ارائه خدمات اطلاعاتی برای کاربران اطلاعات آموزشی است و در جهت ارتقاء و کاربست اطلاعات برای سیاست‌گذاری، اجرا، تصمیم‌گیری، نظارت و ارزشیابی آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد (Trivellasa & Santouridis, 2013). سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش، اطلاعات تولیدشده توسط سیستم‌های پردازش مبادلات را پردازش و آنها را به شکل جدیدی به مدیران سازمانی برای تصمیم‌گیری در زمینه‌های آموزشی، برنامه‌ریزی و مدیریت آموزش ارائه می‌دهد (Wang, An, Zhu, Yang & Bie, 2021).

پژوهش‌هایی درباره سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش انجام که در ادامه نتایج مهم‌ترین آنها به‌صورت خلاصه گزارش می‌شوند:

پژوهش‌هایی درباره شناسایی ابعاد مدیریت دانش به این نتیجه رسیدند که این سازه شامل مولفه‌های تجاری‌سازی دانش، تسخیر دانش، تولید و خلق دانش، تسهیم دانش، مدیریت و رهبری، فناوری سازمان، توسعه منابع انسانی، فرهنگ سازمانی و استراتژی دانایی‌محوری بود.

Alaee Rad, Ashraf Ganjouei & Sadjadi Hazaveh (2020) ضمن پژوهشی درباره ارتباط استقرار سیستم اطلاعات مدیریت با سبک‌های مدیریت تعارض مدیران آموزشی و اجرایی ورزش به این نتیجه رسیدند که سیستم اطلاعات مدیریت و سبک‌های مدیریت تعارض شامل رقابت، اجتناب، گذشت،

مصالحه و همکاری در مدیران آموزشی و اجرایی ورزش رابطه معناداری داشت. همچنین، عوامل اقتصادی، محیطی، آموزشی، ساختاری و فرهنگی به‌عنوان پیش‌بین مناسبی جهت تعیین سبک‌های مدیریت تعارض در مدیران آموزشی و اجرایی بود. به‌طور کلی نتایج نشان داد که استقرار سیستم اطلاعات با سبک‌های مدیریت تعارض در بین مدیران آموزشی و اجرایی ورزش موجب استفاده بهینه از این سیستم اطلاعاتی و رشد تصمیم‌های مدیریتی شد.

Rashidi, Jabraeily, Khalkhali & Alizadeh (2020) ضمن پژوهشی درباره الگوی قابلیت استفاده از داشبوردهای مدیریتی سیستم اطلاعات به این نتیجه رسیدند که این سازه شامل مولفه‌های مناسب برای انجام وظایف، خودتوصیف‌کنندگی، قابلیت کنترل، سازگاری با نیازهای کاربران، تحمل خطا، مناسب برای خصوصی‌سازی و مناسب برای آموزش بودند.

Mohammadi & Haghani (2018) ضمن پژوهشی درباره نقش سیستم‌های اطلاعات مدیریت با استفاده از مهارت‌های دانش رایانه‌ای در افزایش اثربخشی آموزش و یادگیری کارکنان دانشگاه به این نتیجه رسیدند که سیستم‌های اطلاعات مدیریت و مهارت‌های هفت‌گانه رایانه‌ای موجب افزایش اثربخشی آموزش و یادگیری در کارکنان دانشگاه شدند و بین میزان آشنایی کارکنان دانشگاه با سیستم اطلاعات مدیریت با توجه به جنسیت آنها تفاوت معناداری مشاهده نشد و افزون بر آن بین زمینه آشنایی با میزان توجه به سیستم اطلاعات مدیریت و بین سابقه و محل خدمت با میزان آشنایی با سیستم اطلاعات مدیریت رابطه معناداری وجود داشت.

Honari, Mahmoudi, Eslami & Mottaghi Shahri (2015) ضمن پژوهشی درباره فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعات مدیریت در مدیران تربیت‌بدنی به این نتیجه رسیدند که فناوری اطلاعات شامل مولفه‌های اینترنت، اینترنت، رایانه کیفی، بانک اطلاعاتی، فاکس، تلفن و پست آوایی، تقویم الکترونیکی، پست الکترونیکی، طراحی به کمک کامپیوتر، ویدئو کنفرانس و اکسترانت و سیستم‌های اطلاعات مدیریت شامل مولفه‌های بانک اطلاعات، سیستم آمار کارکنان، سیستم حساسی، سیستم حسابداری، سیستم اطلاعات مدیریت، سیستم بررسی جابجایی فعالیت‌ها، سیستم حقوق و دستمزد، سیستم تجزیه و تحلیل هزینه‌ها، سیستم تلفن‌خانه با قابلیت پاسخگویی اتوماتیک، سیستم برنامه‌ریزی نیروی انسانی، سیستم انبار، تلفن بی‌سیم داخلی، سیستم بودجه سالانه و سیستم کنترل مصرف بود.

Sounthornwiboon et al (2015) ضمن پژوهشی درباره توسعه مدل سیستم مدیریت اطلاعات برای بخش توسعه ورزش نخبگان به این نتیجه رسیدند که مدل مذکور شامل مولفه‌های سنجش و ارزشیابی، بهزیستی، آموزشی، مکاتبه و اسناد، منابع انسانی، شرکت‌کنندگان در مسابقات رقابتی ملی و بین‌المللی، رقابت‌های ملی و بین‌المللی و مدیریت بودجه در سه سطح سیستم مدیریت اطلاعات شامل مدیریت سطح بالا، مدیریت سطح متوسط و مدیریت سطح عملیاتی بود.

سیستم‌های اطلاعات بیش از همه در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی کشورها را تحت تاثیر ویژگی‌های خود قرار داده و میزان این تغییرها به قدری سریع و قابل توجه است که حتی برای لحظه‌ای نمی‌توان از آن غافل شد (Mohammadi & Haghani, 2018). همچنین، کارکرد سیستم‌های اطلاعات مدیریت از جمله مدیریت آموزش در اثربخشی سازمان‌ها نقش موثری دارد و آنچه کمتر مورد بررسی قرار گرفته است جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی این سیستم می‌باشد که شناسایی آن در محیط‌های مختلف می‌تواند اثربخشی این سیستم را بهبود بخشد و نهادینه سازد. بنابراین، شناسایی همه ابعاد و مولفه‌های سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش برای توسعه و استقرار این سیستم‌ها در سازمان‌های آموزشی هم ضروری به نظر می‌رسد و هم شناخت جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی موثر بر عملکرد این سیستم‌ها می‌تواند اثربخشی سازمان‌ها را افزایش دهد. سازمان‌های امروزی با توجه به سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش می‌توانند جایگاه خود را در میان سایر سازمان‌ها بهبود بخشند و مزیت رقابتی کسب نمایند. در نتیجه، هدف این مطالعه شناسایی ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش در قالب یک چارچوب مفهومی بود.

روش شناسی

مطالعه حاضر از نظر هدف کاربردی از نظر شیوه اجرا کیفی از نوع پدیدارشناسی بود. جامعه آماری این پژوهش سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، مدیران آموزش و پرورش و اعضای هیات‌علمی خبره در حوزه آموزش و پرورش بودند که طبق اصل اشباع نظری 21 نفر با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. پدیدارشناسی جزء پژوهش‌های کاربردی- توسعه‌ای و یک روش و شیوه اصیل پژوهشی در پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی است که به‌دنبال گسترش مرزهای دانش در یک زمینه خاص می‌باشد. پدیدارشناسی به توصیف معانی یک مفهوم یا پدیده از دیدگاه عده‌ای از افراد بر اساس تجربه‌های آنان درباره پدیده موردنظر می‌پردازد. یکی از روش‌های رایج نمونه‌گیری در پژوهش‌های پدیدارشناسی استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، طبق اصل اشباع نظری است که بر اساس نمونه‌گیری تا زمانی ادامه می‌یابد که پژوهش به اشباع برسد. همچنین، در روش نمونه‌گیری هدفمند، نمونه‌ها با توجه به

شرایطی از جمله خبرگی در حوزه آموزش و پرورش، تمایل جهت شرکت در پژوهش، پذیرش شرایط شرکت در پژوهش از جمله قبول ضابط مصاحبه‌ها و غیره بودند.

ابزار پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود. به‌طور کلی ابزار اصلی در روش پدیدارشناسی استفاده از مصاحبه است که گفتگویی عمیق و ژرف بین مصاحبه‌کننده و مصاحبه‌شونده درباره پدیده مورد بررسی می‌باشد. برای این منظور مصاحبه‌کننده بدون اینکه سعی کند تا جهت خاصی به گفتگوها بدهد، سعی می‌کند به دنیای غیررسمی و تجربه‌های زندگی فرد دست یابد. مصاحبه معمولاً دوطرفی است و زمانی تمام می‌شود که مصاحبه‌شوندگان فکر کنند که اطلاعات کافی را ارائه کردند و اطلاعات دیگری درباره موضوع ندارند. در مصاحبه پدیدارشناسانه دو سوال گسترده و عمومی پرسیده می‌شود. یکی اینکه درباره پدیده موردنظر چه تجربه‌ای دارید؟ دیگری اینکه چه زمینه یا مقوله‌هایی بر تجربه شما از پدیده موردنظر تاثیرگذار هستند؟ در هنگام مصاحبه علاوه بر نسخه‌برداری از ضبط مصاحبه‌ها نیز استفاده شد. میانگین مدت زمان مصاحبه با هر یک از خبرگان حدود 50 دقیقه بود و روایی مصاحبه‌ها با نظر خبرگان تایید و پایایی آنها با روش ضریب توافق بین کدگذارها 0/76 به‌دست آمد.

روند اجرای پژوهش به این صورت بود که در مرحله اول بر اساس منابع و اسناد مرتبط، سوال‌هایی جهت مصاحبه با خبرگان طراحی شد. در مرحله بعد اقدام به شناسایی سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، مدیران آموزش و پرورش و اعضای هیات‌علمی خبره در حوزه آموزش و پرورش و برای آنان ضمن تبیین اهمیت و ضرورت پژوهش، شرایط شرکت در مطالعه از جمله قبول ضابط مصاحبه‌ها و دلیل آن تفسیر شد. خبرگانی که برای شرکت در پژوهش موافقت نمودند، تحت مصاحبه نیمه‌ساختاریافته قرار گرفتند. لازم به ذکر است که قبل از انجام مصاحبه با آنان درباره زمان و مکان مصاحبه هماهنگ شد. مصاحبه‌ها به‌صورت انفرادی انجام و علاوه بر نسخه‌برداری، مصاحبه‌ها جهت بررسی مجدد ضبط شدند. فرآیند نمونه‌گیری و انجام مصاحبه با سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، مدیران آموزش و پرورش و اعضای هیات‌علمی خبره در حوزه آموزش و پرورش تا زمانی ادامه یافت که پژوهش به اصطلاح به اشباع نظری رسید یا اینکه نمونه‌های جدید نتوانستند یافته جدیدی به یافته‌های قبلی پژوهش بیفزایند. داده‌های حاصل از اجرای مصاحبه با روش تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شدند.

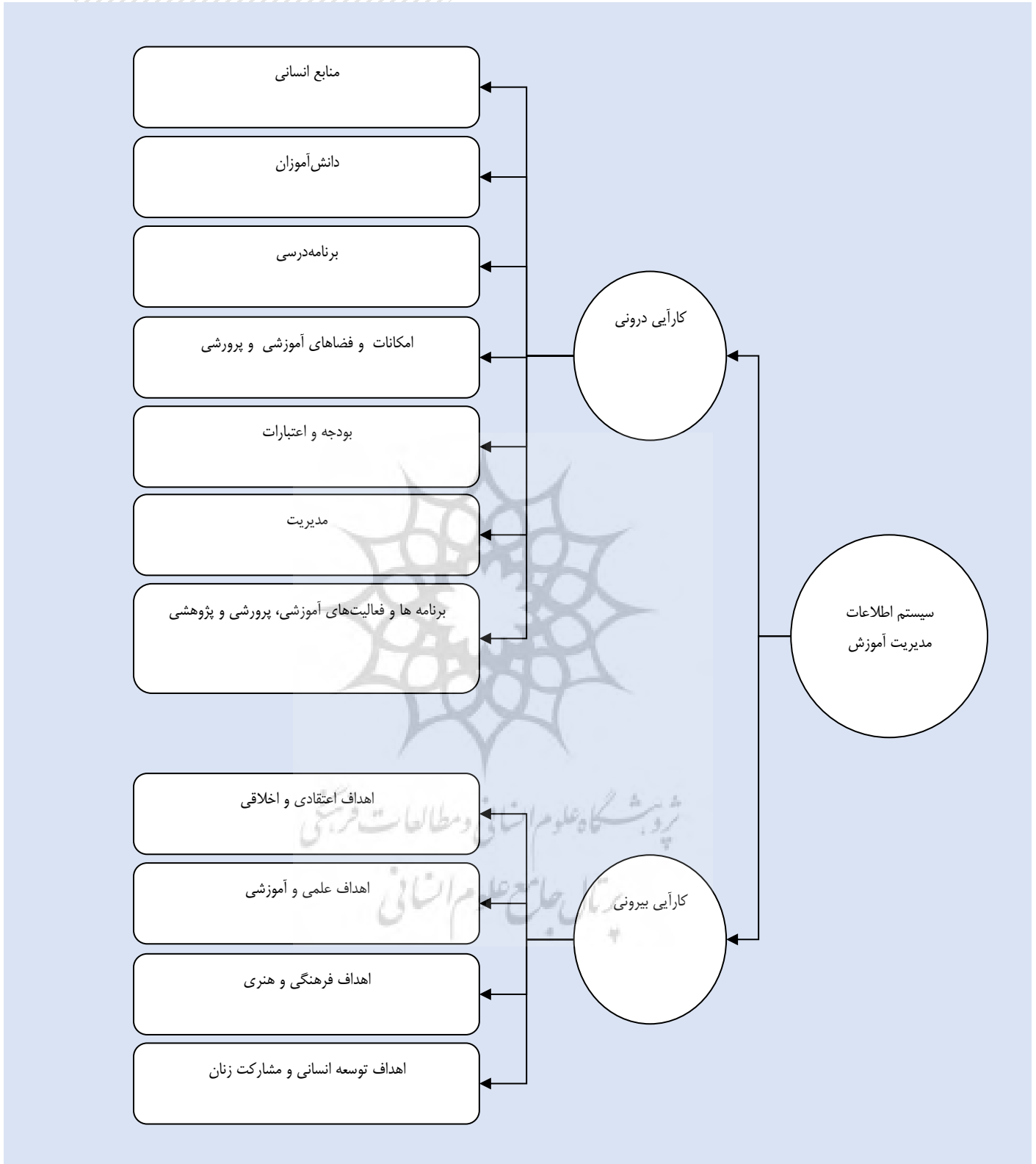
یافته‌ها

شرکت‌کنندگان این مطالعه 21 نفر از سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، مدیران آموزش و پرورش و اعضای هیات‌علمی خبره در حوزه آموزش و پرورش بودند. نتایج مضامین اصلی و فرعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش بر اساس مصاحبه با خبرگان در جدول 1 ارائه شد.

جدول 1. نتایج مضامین اصلی و فرعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش بر اساس مصاحبه با خبرگان

مضامین اصلی	مضامین فرعی
	منابع انسانی
	دانش‌آموزان
	برنامه‌درسی
کارآیی درونی	امکانات و فضاهای آموزشی و پرورشی
	بودجه و اعتبارات
	مدیریت
	برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی، پرورشی و پژوهشی
	اهداف اعتقادی و اخلاقی
	اهداف علمی و آموزشی
کارآیی بیرونی	اهداف فرهنگی و هنری
	اهداف توسعه انسانی و مشارکت زنان

طبق نتایج جدول 1، سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش 11 مضمون فرعی در 2 مضمون اصلی داشت؛ به‌طوری که مضامین شامل کارآیی درونی (شامل هفت مولفه منابع انسانی، دانش‌آموزان، برنامه‌درسی، امکانات و فضاهای آموزشی و پرورشی، بودجه و اعتبارات، مدیریت و برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی، پرورشی و پژوهشی) و کارآیی بیرونی (با چهار مولفه اهداف اعتقادی و اخلاقی، اهداف علمی و آموزشی، اهداف فرهنگی و هنری و اهداف توسعه انسانی و مشارکت زنان) بودند. با توجه به مضامین اصلی و فرعی شناسایی شده برای سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش بر اساس مصاحبه با خبرگان، الگوی آن در شکل 1 ارائه شد.

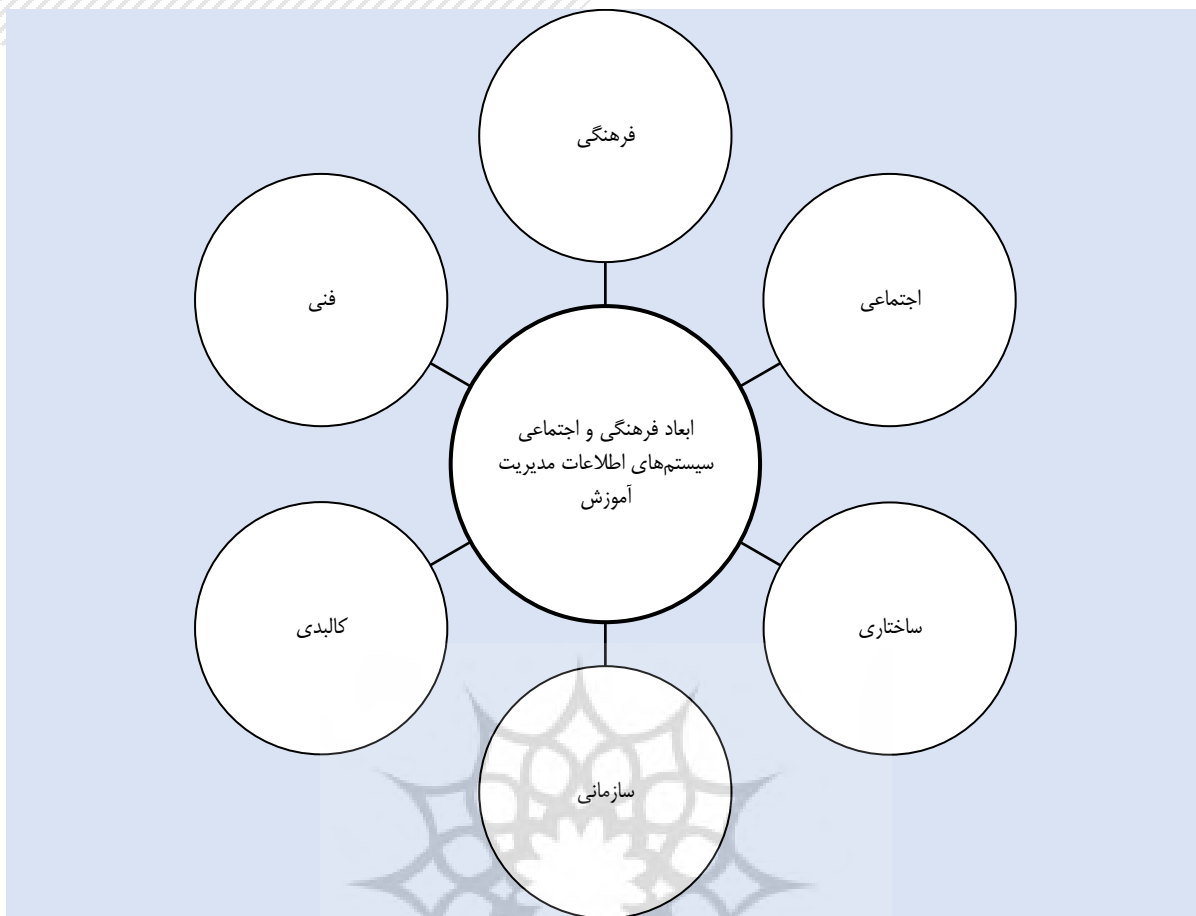
شکل 1. الگوی مضامین اصلی و فرعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش بر اساس مصاحبه با خبرگان

نتایج مضامین اصلی و فرعی ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش بر اساس مصاحبه با خبرگان در جدول 2 ارائه شد.

جدول ۲. نتایج مضامین اصلی و فرعی ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش بر اساس مصاحبه با خبرگان

مضامین اصلی	مضامین فرعی
فرهنگی	یکپارچه‌سازی تعهدات و حقوق
	اصول اخلاقی
	حل تعارض‌ها
	مبانی ارزشی
	پاسخگویی
	شفافیت
اجتماعی	مسئولیت‌های اجتماعی
	سرمایه اجتماعی
	ارتقاء کیفی
	دانش‌آموزان
ساختاری	معلمان
	اولیا
	کادر آموزشی
	کادر اداری
	زیرساخت‌ها
فنی	شبکه اینترنت
	نرم‌افزارها
	رسانه‌ها
	آموزشی
کالبدی	رفاهی
	آزمایشگاهی
	ورزشی
سازمانی	ساختار
	فرهنگ سازمانی
	سبک مدیریت
	فرآیندهای سازمانی
	تفویض اختیار و تصمیم‌گیری

طبق نتایج جدول ۲، ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش دارای ۲۷ مضمون فرعی در ۶ مضمون اصلی فرهنگی، اجتماعی، ساختاری، فنی، کالبدی و سازمانی بود. با توجه به مضامین اصلی شناسایی شده برای ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش بر اساس مصاحبه با خبرگان، الگوی آن در شکل ۲ ارائه شد.

شکل 2. الگوی مضامین اصلی ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش بر اساس مصاحبه با خبرگان

بحث و نتیجه‌گیری

آشنایی با سیستم‌های به‌روز و کارآمدی برای اثربخشی سازمانی و کسب مزیت رقابتی نیازمند شناخت سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش است و این سیستم‌ها شامل طراحی و برنامه‌ریزی سیستم‌هایی می‌باشد که اطلاعاتی برای کارکنان و مدیران جهت تصمیم‌گیری و انجام فعالیت‌های کاری روزانه فراهم می‌کند. در نتیجه، هدف این مطالعه شناسایی ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش در قالب یک چارچوب مفهومی بود. یافته‌های این مطالعه نشان داد که سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش 11 مضمون فرعی در 2 مضمون اصلی داشت؛ به‌طوری که مضامین شامل کارایی درونی (شامل هفت مولفه منابع انسانی، دانش‌آموزان، برنامه‌درسی، امکانات و فضاهای آموزشی و پرورشی، بودجه و اعتبارات، مدیریت و برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی، پرورشی و پژوهشی) و کارایی بیرونی (با چهار مولفه اهداف اعتقادی و اخلاقی، اهداف علمی و آموزشی، اهداف فرهنگی و هنری و اهداف توسعه انسانی و مشارکت زنان) بودند. همچنین، ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش دارای 27 مضمون فرعی در 6 مضمون اصلی فرهنگی، اجتماعی، ساختاری، فنی، کالبدی و سازمانی بود. با اینکه پژوهشی درباره ابعاد فرهنگی و اجتماعی سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش یافت نشد، اما پژوهش‌هایی در این زمینه انجام که می‌توان نتایج آنها را همسو با نتایج پژوهش حاضر دانست. این پژوهش‌ها شامل پژوهش‌های (Esmaili Seraji et al (2021)، Alae Rad et al (2020)، Rashidi et al (2020)، Mohammadi & Haghani (2018)، Honari et al (2015) و Sounthornwiboon et al (2015) می‌باشند.

در تشریح یافته‌های این مطالعه می‌توان گفت که لازمه تاثیرگذاری فناوری‌های نوین در سیستم‌های اطلاعات، تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری است، اما کاربرد آن در آموزش نباید تعامل‌های انسانی را مخدوش کند. امروزه، در بیشتر کشورهای پیشرفته برنامه‌هایی برای کاربست فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش ایجاد و فناوری اطلاعات و ارتباطات نه تنها محتوای آموزشی را در جامعه تغییر داده، بلکه روش‌های فراگیری را هم متأثر ساخته است. در اصل سیستم مدیریت اطلاعات به کاربرد رایانه و سیستم‌های اطلاعاتی در توسعه سازمان‌ها می‌پردازد و سیستم‌های مدیریت اطلاعات مدیریت آموزش به کاربرد رایانه و سیستم‌های اطلاعات مدیریت در فرآیند تولید نیروی انسانی دانا و توانمند می‌پردازد. سیستم‌های اطلاعات مدیریت دانش نقش مهمی در فرآیند

تبدیل منابع مختلف به نتایج یادگیری از طریق تهیه تحلیل‌گران و تصمیم‌گیرندگانی که با استفاده از اطلاعات نسبت به چگونگی تبدیل روندهای آموزشی به بروندهای آموزشی توانمند می‌باشند، ایفا می‌کنند. دسترسی به داده‌های با کیفیت و به‌موقع می‌تواند تصمیم‌گیری را بهبود بخشد و اطمینان حاصل نماید که منابع در زمینه‌های موردنیاز کافی است و برونداد آنها در بالاترین سطح می‌باشد. در مقابل، فقدان داده‌های آموزشی و داشتن سیستم‌های اطلاعاتی نامناسب آموزشی می‌تواند به‌عنوان محدودیتی بزرگ در تصمیم‌گیری عمل نماید و منجر به استفاده از منابع ضعیف شود. بنابراین، سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش، سیستمی برای سازماندهی نظام‌مند اطلاعات مرتبط با مدیریت توسعه آموزشی است و وظیفه اصلی آن جمع‌آوری، پردازش، تجزیه و تحلیل، انتشار، توزیع و ارائه خدمات اطلاعاتی برای کاربران اطلاعات آموزشی است و این سیستم به سیستم پردازش اطلاعات برای مدیریت منابع و خدمات آموزشی اشاره می‌کند که نقش موثری جهت ارتقاء و استفاده یا کاربست اطلاعات جهت سیاست‌گذاری و اجرا، تصمیم‌گیری، نظارت و ارزشیابی سیستم‌های آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین، لازمه کاربست سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش، پذیرش تغییر است و بدون آن فلسفه وجود این سیستم‌ها از بین می‌رود. توجه به این نکته نیز اهمیت دارد که پذیرش تغییر موضوع فرهنگی و اجتماعی است و ارتباط نزدیک هر یک از ابعاد سیستم‌های اطلاعات با جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی صرفاً به موضوع تغییر محدود نمی‌شود، بلکه تمام ابعاد و مولفه‌های این سیستم‌ها در درون بستر فرهنگی و اجتماعی شکل گرفته و فعالیت می‌کنند.

هر پژوهشی در هنگام اجرا با محدودیت‌هایی مواجه است و پژوهشگران این پژوهش با محدودیت‌هایی خاصی مواجه نبودند، اما از محدودیت‌های رایج می‌توان به محدودشدن جامعه پژوهش به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی، مدیران آموزش و پرورش و اعضای هیات‌علمی خبره در حوزه آموزش و پرورش، استفاده از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی هدفمند، دشواری جلب رضایت خبرگان جهت شرکت در پژوهش و قبول شرایط پژوهش از جمله ضبط مصاحبه‌ها و زمان‌بر بودن انجام مصاحبه با خبرگان اشاره کرد. بنابراین، باید در تعمیم نتایج این مطالعه، محدودیت‌ها مد نظر قرار گیرد تا از خطاهای تعمیم‌پذیری نتایج اجتناب شود. همچنین، از پیشنهادهای پژوهشی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد. برای مثال به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود که این پژوهش را از نظر مدیران و معاونان مدارس و یا حتی از دیدگاه دبیران بررسی نمایند و نتایج آنها را با نتایج این مطالعه مقایسه کنند. پیشنهاد پژوهشی دیگر انجام پژوهش‌های بیشتر درباره ابعاد مختلف سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش می‌باشد. چون هر چه پژوهش‌های بیشتری درباره آن انجام شود و زوایای مختلف آن را بررسی کند، می‌توان به‌طور دقیق‌تری برنامه‌هایی جهت بهبود سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش طراحی و اجر کرد. نتایج این مطالعه دارای تلویحات کاربردی بسیاری برای متخصصان و برنامه‌ریزان آموزش و پرورش است. با توجه به شناسایی مضامین اصلی و فرعی برای ابعاد سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش، برنامه‌ریزی برای بهبود سیستم‌های اطلاعات مدیریت آموزش جهت دستیابی به مزیت رقابتی ضروری است

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمامی کسانی که در انجام این پژوهش سهیم بودند تشکر و قدردانی می‌شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

References

- Alaee Rad M, Ashraf Ganjouei F, Sadjadi Hazaveh H. (2020). The relationship between management information system deployment with conflict management styles in educational and executive sports managers (Case study: Tehran municipality). *New Approaches in Sport Management*, 8(28): 119-130. (In Persian)
- Chen H, Cui X. (2022). Design and implementation of human resource management system based on B/S mode. *Procedia Computer Science*, 208: 442-449.
- Eskandari A, Behrangi MR, Arasteh HR, Zeinabadi H. (2022). Designing a model based on the paradigm role of education management in the excellence of educational organizations in the twenty railway regions of the Islamic Republic of Iran. *Managing Education in Organizations*, 10(4): 167-188. (In Persian)
- Esmaeili Seraji MS, Salehi M, Yousefi Saeedabadi R. (2021). Identifying and ranking the dimensions of knowledge management in the Education Office of Mazandaran province. *Jundishapur Education Development Journal*, 12(Special Issue): 145-153. (In Persian)
- Honari H, Mahmoudi A, Eslami A, Mottaghi Shahri MH. (2015). The relationship between IT and MIS with organizational performance in physical education managers of the education system. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 2(7): 89-102. (In Persian)
- Khashi Jamalzahi E. (2021). The effect of visual teaching method using PowerPoint, video and photo based on educational management model on conceptual learning. *Journal of Management and educational perspective*, 2(4): 1-16. (In Persian)
- Li Z, Huang D, Liu X, Xie N, Zhang G. (2020). Information structures in a covering information system. *Information Sciences*, 507: 449-471.
- Mohammadi A, Haghani M. (2018). The role of management information system (MIS) with the use of seven skills of computer (ICDL) in increasing the effectiveness of training and learning of Payame-noor universities staff in Ilam province. *Journal of Management and Planning in Educational Systems*, 10(2): 61-86. (In Persian)
- Polenghi A, Acerbi F, Roda I, Macchi M, Taisch M. (2021). Enterprise information systems interoperability for asset lifecycle management to enhance circular manufacturing. *IFAC-Papers Online*, 54(1): 361-366.
- Rashidi A, Jabraeily M, Khalkhali HR, Alizadeh S. (2020). Evaluation of usability pattern of hospital information system management dashboards from the viewpoint of users in hospitals affiliated to Urmia university of medical sciences. *Nursing and Midwifery Journal*, 18(1): 38-48. (In Persian)
- Sebetci O. (2018). Enhancing end-user satisfaction through technology compatibility: An assessment on health information system. *Health Policy and Technology*, 7(3): 265-274.
- Saing Z, Djainal H, Deni S. (2021). Land use balance determination using satellite imagery and geographic information system: case study in South Sulawesi Province, Indonesia. *Geodesy and Geodynamics*, 12(2): 133-147.
- Sang B, Yang L, Chen H, Xu W, Guo Y, Yuan Z. (2019). Generalized multi-granulation double-quantitative decision-theoretic rough set of multi-source information system. *International Journal of Approximate Reasoning*, 115: 157-179.
- Schopf J, Azeroual O, De Castro P. (2022). Research information systems and ethics relating to open science. *Procedia Computer Science*, 211: 36-46.
- Sounthornwiboon P, Srichaisawat P, Sriprasertpap K. (2015). The development of a MIS model for elite sports development department of SAT Thailand. *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 197: 1926-1930.
- Trivellasa P, Santouridis I. (2013). Antecedents of task innovation: The role of management information systems. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 73: 683-691.
- Vairetti C, Gonzalez-Ramirez RG, Maldonado S, Alvarez C, Vob S. (2019). Facilitating conditions for successful adoption of inter-organizational information systems in seaports. *Transportation Research Part A: Police and Practice*, 130: 333-350.
- Wang H, An D, Zhu X, Yang X, Bie R. (2021). TIMS: A secure testing-machine information management system. *Procedia Computer Science*, 187: 176-182.